

Kako ohrabriti investitora?

CEER: predvidiv pristup tarifama i metodologiji za mrežne naknade od suštinskog značaja za podršku efikasnim investicijama.

BCG: Šta je sledeće za globalne energetske tranzicije?

EU Dogovor o čistoj industriji suočiće se sa preprekama

CBAM podiže troškove EU „prljave“ industrije za 80% - analiza

Zelene EU carine mogle bi da sputaju energetske tranziciju Zapadnog Balkana

Nula CO2 je vrlo malo moguć ishod

Zemlje EU za ublažavanje ciljeva skladištenja gasa

Rojters: Dug put povratka gasovoda Severni tok u Evropu

SADRŽAJ

CEER će podržati Akcioni plan o čistoj industriji i pristupačnoj energiji	OVDE
BCG: Šta je sledeće za globalne energetske tranzicije?	OVDE
CBAM podiže troškove EU „prljave“ industrije za 80% - analiza	OVDE
Zelene EU carine mogle bi da sputaju energetska tranziciju Zapadnog Balkana	OVDE
EU Dogovor o čistoj industriji suočiće se sa preprekama	OVDE
Nula CO2 je vrlo malo verovatan ishod	OVDE
Zemlje EU za ublažavanje ciljeva skladištenja gasa, pokazuje dokument	OVDE
Nova pravila EU o državnoj pomoći obnovljivim izvorima energije	OVDE
Evropi je još uvek neophodan gas	OVDE
Putinov komentar oborio cene gasa u Evropi	OVDE
Rojters: Dug put povratka gasovoda Severni tok u Evropu	OVDE
ACER: Nova mrežna pravila odgovora na potražnju	OVDE
Racionalizacija procedura za mehanizme kapaciteta	OVDE
ACER: Predložene tarife za transport gasa za Mađarsku usklađene s pravilima EU	OVDE
Proširenje integracije energetskog tržišta EU ključno je za dekarbonizaciju EU	OVDE
SAD otvaraju zatvorene TE na ugalj?	OVDE
Zabrana u EU za motore sa unutrašnjim sagorevanjem je u problemu	OVDE

CEER će podržati Akcioni plan Evropske komisije o čistoj industriji i pristupačnoj energiji

BRISSEL - Inicijativa Evropske komisije da obezbedi dizajn tarifne metodologije za mrežne naknade kako bi se podstakla fleksibilnost i ulaganja u elektrifikaciju je prioritet i osnovna nadležnost nezavisnih nacionalnih regulatornih tela (NRA), **saopštio** je 11. marta Udruženje regulatornih agencija za energetiku (CEER).

Udruženje veruje da je predvidiv pristup tarifama i metodologiji od suštinskog značaja za podršku efikasnim investicijama, kao i osiguravanje pristupačnosti za potrošače. Za NRA, tarifna metodologija treba da se zasniva na regulatornom principu reflektovanja troškova investicija.

O razvoju infrastrukture i finansiranju:

Fokus na ubrzanju širenja mreže ključan je za postizanje ciljeva energetske tranzicije Evropske unije, navodi CEER i naglašava potrebu za brзом transpozicijom novih odredbi, uključujući pojednostavljene procese izdavanja dozvola, poboljšane mehanizme finansiranja i pristup

metodologiji mrežnih tarifa koji pruža efikasne signale za podsticanje ulaganja u moderniziranu, međusobno povezanu i digitaliziranu mrežu, kao i fleksibilnost.

Regulatori su posvećeni radu sa zainteresovanim stranama kako bi osigurali da investicije u infrastrukturu budu efikasne, isplative i usklađene sa potrebama dekarbonizovanog evropskog energetskeg sistema, konstatuje CEER naglašavajući istovremeno važnost jačanja nadležnosti nacionalnih regulatornih tela kako bi se osiguralo transparentno i efikasno planiranje infrastrukture, u skladu sa potrebama dekarbonizovanog energetskeg sistema.

O zaštiti potrošača

Udruženje evropskih energetskeg regulatora takođe ističe da je veća konkurencija na maloprodajnom tržištu neophodna za isporuku pristupačnih i inovativnih energetskeg rešenja za potrošače. Stoga apeluje na Komisiju da se pozabavi uticajem, na primer, zahteva za zaštitu od rizika i kolateralnih obaveza, koje nesrazmerno utiču na manje dobavljače i na kraju ograničavaju izbor potrošača. CEER takođe podržava napore da se preispita uticaj oporezivanja i troškova politike na račune potrošača, zalažući se za jasnije signale cena kako bi se podstakla energetska efikasnost i fleksibilnost.

BCG: Šta je sledeće za globalne energetske tranzicije?

BOSTON - Bostonska konsalting grupa (BCG) ističe da vlade preoblikuju energetske politike kako bi uravnotežile održivost, sigurnost i pristupačnost, fokusirajući se na rast i pristup energiji. Promena vlada širom sveta u protekloj godini označava ključnu promenu u pristupu energetske tranziciji, u svetlu radnih mesta, rasta i troškova života.

BCG je analizirala nedavne tranzicije u politici i energetici u EU, SAD i nekoliko velikih industrijski sila u svetu.

„Posledice nedavnih izbora za energetske tranzicije i pokazuju da je došlo do jasnog pomeranja naglaska,“ kaže Edmond Ris Džons, partner i pomoćnik direktora u BCG-u i koautor BCG-ovog Nacrta za energetske tranzicije.

Vlade daju prioritet sigurnosti, pristupačnosti i ekonomskom rastu kao i klimatskim ciljevima.

Početak energetske tranzicije

„Imamo alate da dođemo do neto nule, ali nemamo svuda postavljene politike, dokazane poslovne slučajeve i mogućnosti da masovno ubrzamo tempo akcije“, kaže se u BCG-ovom Nacrtu energetske tranzicije.

BCG naglašava da će vlade posvetiti više pažnje dostupnosti energije i energetske sigurnosti. „Svaka

zemlja pravi kompromise kako bi uravnotežila održivost sa ekonomskom i političkom realnošću.

Promene u potražnji i ograničenja mnogih energetske mreže podstiču političare da eksplicitno povežu energetske politiku s makroekonomijom i nacionalnom sigurnošću, osiguravajući da energija ostane dostupna i pristupačna.

BCG očekuje da vlade sa klimatskim ambicijama stave veći naglasak na ulogu koju izvori energije sa niskim sadržajem ugljenika mogu igrati u ostvarivanju tih ciljeva, dok istovremeno upravljaju rizikom tranzicije.

Finansiranje tranzicije

Na kraju, finansiranje tranzicije moraće doći iz jednog ili oba izvora: poreskih obveznika i potrošača.

Finansiranje od poreskih obveznika znači velika javna ulaganja u infrastrukturu koja obično traju decenijama i mogu stvoriti dugoročni rast.

Finansiranje poreskih obveznika je u suštini progresivan porez – oni koji više zarađuju plaćaće veći udeo zbog svojih viših graničnih poreskih stopa.

Međutim, poreski obveznici se opiru odobravanju viših poreza i većina vlada je finansijski ograničena da se oslanja na javni dug za odlaganje računa.

S druge strane, prebacivanje troškova na korisnike energije će se pretvoriti u veće račune za energiju, što će disproportionalno uticati na porodice sa niskim primanjima i energetske intenzivne industrije – koje često plaćaju isto kao i oni koji zarađuju.

Kako ljudi traže ekonomski rast i zapošljavanje, vlade će verovatno dati prioritet ulaganjima u tehnologije i industrije, podstičući ekonomsku konkurentnost.

Prelazak na zelenu energiju

Prelazak na zelenu energiju stvara mogućnosti za proizvođače obnovljive energije koji nude energiju s niskim udelom ugljika po konkurentnim cenama i za proizvođače fosilnih goriva koji rade kako bi ostali relevantni u energetske tranziciji.

Vlade sve više priznaju da će zelena tehnologija biti industrija vredna triliona dolara u 2030-ima.

Istovremeno, vladini lideri treba da se pozabave zabrinutošću javnosti u vezi sa industrijama i radnicima čija je budućnost ugrožena zbog energetske tranzicije.

Svaka zemlja prema svojim prioritetima u industriji

Na kraju, energetska tranzicija može dovesti do fragmentiranijeg pristupa razvoju globalne energetske politike, pri čemu svaka zemlja daje prioritet svojim dominantnim igračima u industriji.

Evropska unija i energetska tranzicija

Uprkos pomacima krajnje desnih stranaka, izbori za Evropski parlament 2024. potvrdili su klimatske obaveze EU.

Na osnovu Zelenog dogovora iz 2019., EU će pokrenuti Evropski sporazum o čistoj industriji, koji ima za cilj da balansira održivost i ekonomski rast.

Međutim, geopolitičke tenzije, uključujući sukobe na Bliskom istoku i rat Rusije i Ukrajine, prisilile su delimičnu energetske promenu.

Upotreba uglja je porasla u Nemačkoj, a oslanjanje na tečni prirodni gas i dalje se nastavlja, usporavajući prelaz na postizanje neutralnosti ugljenika do 2050. godine.

Nova agenda Evropske komisije (EK) uključuje četiri prioriteta:

- Ažuriranje zakona EU o klimi kako bi se smanjile emisije za 40% do 2040
- Transformacija energetski intenzivnih industrija
- Reforma tržišta energije kako bi se smanjili troškovi
- Ubrzavanje tehnologija s niskim udelom ugljenika kao što su hvatanje vodonika i ugljenika.

U međuvremenu, poslovni lideri se zalažu za niže troškove energije kako bi ostali konkurentni Kini.

To bi moglo pokrenuti nove podsticaje i pojednostavljene propise, jačajući opredeljenost EU klimatskim akcijama, a istovremeno se baviti ekonomskim i sigurnosnim problemima, navodi BCG.

CBAM podiže troškove EU „prljave“ industrije za 80% - analiza

BRISEL – Troškovi bi mogli da porastu do 80% u narednoj dekadi za energetske intenzivne industrije obuhvaćene EU Mehanizmom prekograničnog usklađivanja (cene) ugljenika (CBAM), potencijalno ih dovodeći u podređen položaj, upozorila je globalna konsultantska grupa.

Za proizvođače poput cementa i čelika, ukupni troškovi proizvodnje mogli da porastu do čak 80% do 2034. godine u poređenju sa nivoima iz 2025., navodi Bostonska konsalting grupa u papiru objavljenom 10. marta, prenosi portal *Karbon puls*.

Besplatne dozvole za emisije CO2 obuhvaćene sistemom za trgovinu emisijama Evropske unije (EU ETS) počće da se ukidaju sektorima obuhvaćenim CBAM-om u 2026. kada EU počne da naplaćuje CO2 taksu na granicama. Postepeno ukidanje biće gradualno, obuhvativši 97,5% pokrića u 2026 i dostižući nulu do 2034.

To će imati za posledicu rast cena EU dozvola za emisije na 125 evra po toni do 2030. i dodatno na 153 evra po toni do 2034., prema Međunarodnoj agenciji za energiju.

EU uvodi CBAM da zaštiti te industrije od rastućih troškova kako budu gubili prava na besplatne dozvole za emisije, postavljajući odgovarajuće cene za CO2 sadržan u proizvodni uvozne robe.

Dok je namera CBAM-a da postavi ravnopravne uslove na terenu, on donosi „ozbiljne strukturalne izazove, od kojih većina stavlja EU proizvođače u

neravnopravan položaj u odnosu na ne-EU konkurente“, utvrdio je BCG.

To je zbog mnogih pitanja, uključujući činjenicu da EU proizvođači u okviru ETS ne primaju izvozne rabate. To znači, kada prodaju svoje proizvode van EU, oni će biti mnogo skuplji od onih koje proizvode konkurenti u zemljama koje ne naplaćuju porez na emisije CO2.

CBAM takođe ne obuhvata finalne proizvode, omogućavajući ugljenično intenzivni uvoz da zaobiđe mehanizam izvozeći u EU finalne proizvode.

To stvara rupe u zakonu za ne-EU proizvođače da izbegnu plaćanje troškova ugljenika, dovodeći EU proizvođače u neravnopravan položaj.

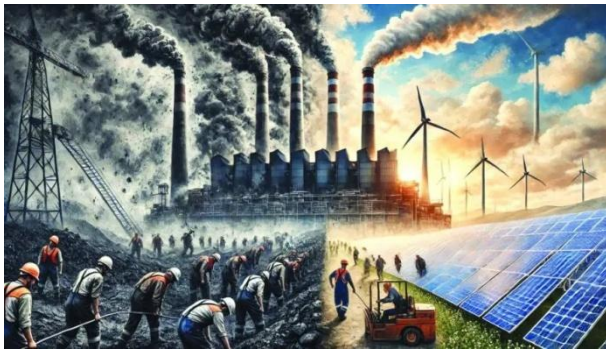

Osim toga, postoji rizik da ne-EU tržišta mogu da rezervišu nisko ugljenične proizvode za EU tržište kako bi izbegli CBAM namete, izbegavajući istovremeno da dekarbonizuju svoje industrije, praksu poznatu kao *premeštanje resursa*.

Kako bi odgovorila na neke od ovih izazova, Evropska komisija će objaviti ove godine izveštaj razmatrajući dali da proširi mehanizam i na druge sektore i daunstrim proizvode, za predlogom koji bi izašao u 2026.

Zelene EU carine mogle bi da sputaju energetska tranziciju Zapadnog Balkana

BRISEL - Oslanjanje na energiju iz uglja moglo bi Zapadni Balkan izložiti velikom ekonomskom udaru kada zelene tarife Evropske unije stupe na snagu sledeće godine, komentariše 15. marta briselski dopisnik dnevnika **Gulf Tajms**.

Ekonomske i geografske veze regije s EU su "toliko snažne" da će im biti teško izbeći tarife pokrivene novim mehanizmom prekograničnog usklađivanja (cene) ugljenika (CBAM),, objasnio je Janez Kopač, bivši direktor Sekretarijata Energetske zajednice. Na Zapadnom Balkanu, ugalj čini između 60% i 95% proizvodnje električne energije, u zavisnosti od zemlje, i 60% izvoza električne energije u regionu. CBAM naknade za uvoznike iz EU bi efektivno poskupele izvoz električne energije sa zapadnog Balkana. Bosna i Hercegovina će, na primer, izgubiti više od 220 miliona evra godišnjeg prihoda od prodaje električne energije EU, prema proračunima **CEE Bankwatch**, mreže nevladinih organizacija za zaštitu životne sredine centralne i istočne Evrope. Prelazak sa uglja na čistu energiju dolazi sa ogromnim društvenim i ekonomskim troškovima. Nemački istraživački centar za čistu energiju **Agora Energiewende** procenjuje energetska transformaciju na zapadnom Balkanu na oko 40 milijardi evra, što je brojka koja ne uključuje prekvalifikaciju ili otpremnine za oko 30.000 radnika u sektoru uglja.

Umesto da podstiču izlazak iz uglja, eko-tarife bi mogle sputati zelenu tranziciju Balkana oduzimanjem novca potrebnog za finansiranje tranzicije, rekao je Kristijan Egenhofer, viši istraživač za energetska politiku u briselskom analitičkom centru **CEPS**.

„Ovim ljudima je potreban novac, a ne takvi podsticaji“, rekao je on.

Zemlje EU imaju poseban Fond za pravednu tranziciju, vredan 17,5 milijardi evra, kako bi zaštitile radnike i regije od ekonomskih posledica promena čiste energije poput zatvaranja pogona. Zapadni Balkan nema takva namenska sredstva.

Kako bi podržao integraciju u EU, blok je stavio na raspolaganje do 9 milijardi evra za finansiranje zelene i digitalne tranzicije i do 20 milijardi evra investicija putem Garantnog fonda za Zapadni Balkan za pokrivanje svih reformi potrebnih za pridruživanje EU – ne samo za modernizaciju energetska sektora.

Pipa Galop iz CEE Bankwatch-a rekla je da sredstva "nisu dovoljna u smislu obima" da bi se poklopila sa ulaganjem potrebnim za pravednu tranziciju. Koliko god novca EU dala, neki podsticaj za promene bi morao doći od samih država Zapadnog Balkana, rekao je Kopač. "Možda to više nije pitanje za Evropska uniju", rekao je.

EU Dogovor o čistoj industriji: smanjenje računa za energiju suočće se sa preprekama

BRISEL - Evropska komisija kaže da njen sporazum o čistoj industriji skicira "konkretne akcije za pretvaranje dekarbonizacije u pokretač rasta evropskih industrija". Cilj je, kako se navodi, smanjiti cene energije, otvoriti nova radna mesta i pomoći kompanijama da se takmiče protiv žestoke konkurencije.

Po mišljenju analitičara konsultantske firme **Think ING**, neke od predloženih mera mogle bi dati rezultate i kratkoročno i dugoročno. Ali postoje prepreke koje bi mogle ograničiti njihov ukupni uticaj. Konsultanti objašnjavaju zašto misle da bi one mogle nedostajati da postignu željene rezultate.

Citiramo neke od nedoumica na koje ukazuje Think ING:

Verujemo da bi neke od predloženih mera mogle dati rezultate kratkoročno i dugoročno, ali neke prepreke mogu ograničiti njihov učinak.

U dokumentu nedostaju alternative za gas. Pre svega, mislimo da dokumentu od 40 stranica nedostaju alternative za povećanje proizvodnje gasa u Evropi, kao što su prirodni gas, kao i bio-gas, geotermalna energija, čvrsta biomasa i korišćenje preostale toplotne energije putem daljinskog grejanja. Drugo, rok EU-ETS za industriju i energetske sektor bez neto nule do 2040. nije produžen. Ovaj cilj je već bio ambiciozan, ali se čini nerealnim u

novom geopolitičkom svetu. S obzirom da je ovaj cilj još uvek na snazi, čini se da je Evropa u opasnosti od deindustrijalizacije umesto da postigne zelenu tranziciju, bez obzira na to koliko su cene energije snižene.

PPA i ugovori za razliku se ne doživljavaju uvek povoljno. Količina energije koja se prodaje po ugovorima o kupovini električne energije povećala se širom Evrope i nastaviće da raste. Međutim, u nekim zemljama, pregovori između dobavljača energije i klijenata bili su izuzetno teški.

Uslovi ugovora o PPA ponekad se smatraju favorizujući za dobavljače energije. Suprotno tome, komunalna preduzeća mogu radije prodavati električnu energiju po varijabilnim tržišnim cenama, videći to kao finansijski povoljniju opciju i stoga nerado potpisuju PPA. Štaviše, dugoročni ugovori su izvor zabrinutosti za industrijalce kojima nedostaje vidljivost o svojim budućim energetske potrebama. Slično tome, komunalna preduzeća mogu oklevati ako očekuju da će imati koristi od viših tarifa u budućnosti.

Ugovori za razliku mogli bi biti vrlo dobra mera za zaštitu potrošača od ekstremno povišenih cena, istovremeno osiguravajući dobavljačima energije minimalne marže za održivost njihovog poslovanja. Ipak, baš kao i za PPA, postavljanje regulatornih pravila može se smatrati favorizovanjem energetskih igrača. U Francuskoj su gornje i donje granice cena koje je predložilo regulatorno telo u velikoj meri kritikovani. Udruženja potrošača smatraju da će regulatorni mehanizam dovesti do većih računa za energiju u odnosu na sadašnje tarife.

Do sada su finansijski podsticaji bili preniski ili neefikasni

Podrška Evropske investicione banke za povećanje energetske efikasnosti i isporuku uštede energije malim i srednjim preduzećima i kompanijama za energetske usluge (ESCO) već postoji. ESCO-i su godinama bila prilično neuspešna tema koja se ponavlja i pokazalo se da ih je teško razmeriti. Do sada su uštede energije bile pokrenute zbog Energetski intenzivne kompanije nisu voljne da prilagode svoju potražnju za energijom i proizvodnju.

Povećanje subvencija ili niži porezi mogli bi pogoršati budžetski deficit. Povećanje subvencija i/ili

smanjenje poreza na račune za energiju je teško u kontekstu visokih budžetskih deficita. Veliki broj država EU ima rastući budžetski deficit i povećava poresko opterećenje građana i kompanija kako bi zadovoljile svoje potrebe za finansiranjem. Evropska unija je spremna da razmotri promenu ograničenja budžetskog deficita kako bi se prilagodila odbrambenom planu EU od 800 milijardi evra. Međutim, sa već tako visokim deficitima u zemljama kao što su Francuska i Italija, apetit za smanjenjem poreza i povećanjem subvencija za energetski sektor može biti veoma ograničen.

Nula CO2 je vrlo malo verovatan ishod

NJUJORK - Naučnik za oblast energetike Vaclav Smil procenjuje ukupni trošak postizanja neto nule u svetu do 2050. na 444 biliona dolara, ili 17 biliona dolara godišnje za 25 godina, „zahtevajući bogate ekonomije da potroše 20 do 25 posto svog godišnjeg BDP-a na tranziciju“.

Samo jednom u istoriji potrošeno je toliko novca – u Drugom svetskom ratu. Ovoga puta trošenje bi trebalo da traje tri decenije, a ne pet godina, a nijedna zemlja ne razmišlja o tako nečemu, prenosi 16. marta **ABC Njuz**.

Dakle, neto nula do 2050. se neće dogoditi i povećanje globalne temperature neće biti ograničeno na 1,5 stepeni Celzijusa iznad predindustrijskih nivoa koji su dogovoreni kao preferirani u Parizu 2015. – ni blizu toga, konstatuje Smil.

Trenutne politike i obećanja stavljaju svet na pravi put za zagrijavanje za oko 2,5–3°C, ali ako emisije ostanu visoke i predviđene prekretnice se dostignu, 4°C verovatno će se desiti kasnije ovog stoleća.

U tom trenutku, kažu nam naučnici, veliki delovi planete će biti nenaseljeni, a delovi koji nisu naseljivi biće nepristupačniji i opasniji.

Zemlje EU za ublažavanje ciljeva skladištenja gasa, pokazuje dokument

BRISSEL - Zemlje Evropske unije raspravljaju o fleksibilnosti obavezujućih ciljeva bloka za skladištenje gasa, zbog zabrinutosti da pravila rizikuju naduvavanje cena gasa, pokazao je pregovarački dokument u koji je **Rojters** imao uvid. Zemlje uključujući Nemačku, Francusku i Holandiju upozorile su da obavezujući rokovi EU za popunu skladišta gasa podižu cene, ukazujući tržištu da su evropski kupci obavezni da kupuju velike količine goriva u fiksnim rokovima, stvarajući priliku za manipuliranje cenama.

Zemlje članice EU sada pregovaraju o promenama ciljeva. Evropska komisija je prošle sedmice predložila zadržavanje obavezujućih ciljeva do 2027. godine, ali zemlje EU i Evropski parlament mogu izmeniti predlog i moraju odobriti konačna pravila.

Nacrt pregovaračkog predloga, koji je prosleđen među zemljama EU kasno 14. marta, pokazao je da zemlje razmatraju promenu zahteva EU za punjenje skladišta gasa na 90% kapaciteta do 1. novembra

svake godine. Umesto toga, može postojati raspon bilo kojeg vremena između 1. oktobra i 1. decembra. Predlog bi takođe učinio dobrovoljnim niz srednjih ciljeva EU za popunjavanje pećina za skladištenje gasa u mesecima koji prethode novembru.

Diplomate zemalja EU raspravljaju o predlogu ove nedelje i možda će razmotriti dalje izmene pravila. Predlog za pregovore pripremila je Poljska, koja trenutno predsedava EU po principu rotacije i predsedava pregovorima između zemalja članica EU. Komisija je saopštila da će biti blaža u sprovođenju ovogodišnjeg cilja za skladištenje gasa u novembru, ali to nije ublažilo zabrinutost vlada zbog velikog računa za punjenje svojih skladišta ako cene gasa porastu.

Ciljevi skladištenja gasa uvedeni su 2022. godine nakon što je Rusija smanjila isporuke, kako bi se osiguralo da zemlje EU imaju bafer uskladištenog goriva tokom zimskih meseci kada potražnja za grejanjem doseže vrhunac.

Nova pravila EU o državnoj pomoći obnovljivim izvorima energije

BRISEL – Nova pravila Evropske unije o državnoj pomoći omogućila bi vladama da ubrzaju pomoć obnovljivim izvorima energije, pomognu u plaćanju troškova industrijske dekarbonizacije i podstaknu potražnju za proizvodima čiste tehnologije, piše briselski portal **Politiko**.

Evropska komisija traži povratne informacije do 25. aprila o svom predloženom okviru državne pomoći za podršku Sporazumu o čistoj industriji, s ciljem finalizacije pravila o subvencijama u junu.

Pravila takođe otvaraju veću podršku industrijama da investiraju u vodonik za dekarbonizaciju, što bi moglo pomoći proizvođačima čelika i drugim energetske intenzivnim industrijama koje se žale na velike zahteve u ispunjavanju novih klimatskih pravila i plaćanju većih računa za energiju.

„Današnji predlog ima za cilj osigurati da države članice mogu pružiti podršku – gde je to potrebno – da prate ambicije Čistog industrijskog sporazuma bez izazivanja nepotrebnog narušavanja konkurencije na jedinstvenom tržištu“, rekla je izvršna potpredsednica Komisije Teresa Ribera u saopštenju za javnost.

U dokumentu se navodi da će biti potrebna značajna ulaganja za evropske napore u dekarbonizaciji

„uglavnom iz privatnih izvora, ali, gde je potrebno, podstaknuta ili dopunjena javnim sredstvima“.

Cilj mu je da privuče penzione fondove koji su "skloni riziku" u takva ulaganja podsticanjem programa u kojima vlade mogu smanjiti rizike ulaganja.

Industrijske investicije u dekarbonizaciju mogle bi dobiti državnu pomoć do 200 miliona eura, do 50 posto cene projekta koji omogućava korišćenje vodonika, do 35 posto za projekte obnovljive energije i 30 posto opreme za hvatanje ugljika.

Kako bi se programi brže implementirali, pomoć za obnovljivi vodonik i druge "manje zrele tehnologije" mogla bi se dodeliti bez tendera. Vlade moraju insistirati da investicije u vodonik uglavnom koriste obnovljivi vodonik.

Naime, u dokumentu se kaže da će se ulaganja za smanjenje industrijskih emisija razmatrati za državnu pomoć „bez obzira na tehnološko rešenje koje se koristi“, sve dok predložena opcija može doneti određene klimatske rezultate. Ovaj jezik je znak "tehnološko neutralnog" pristupa koji je Komisija sve više koristila poslednjih meseci, podložna pritiscima industrije i glavnih prestonica EU.

Kako bi se pomogla potražnja za proizvodima čiste tehnologije – kao što su baterije, toplotne pumpe i solarni paneli – pravila takođe pozivaju vlade EU da uvedu poreske olakšice kako bi pomogle potražnji za imovinom čiste tehnologije „u obliku ubrzane amortizacije, uključujući trenutnu potrošnju“. Pomoć u proizvodnji čiste tehnologije može se dati i za proizvodnju ključnih komponenti i kritičnih sirovina.

Komisija predlaže ograničavanje subvencija za proizvodnju čiste tehnologije na 75 miliona evra po projektu, što je smanjenje sa 150 miliona evra u okviru trenutnog programa.

Takođe postavlja ograničenje od 350 miliona evra za kredite i ograničava državne garancije na 525 miliona evra za preduzeća čiste tehnologije u nekim regionima, što je deo niza mera koje takođe omogućavaju vladama da plate do 50 odsto investicija u opremu ili mašineriju koja koristi vodonik i 35 odsto za opremu za proizvodnju obnovljive energije.

Pravila dozvoljavaju vladama EU da izjednače subvencije koje nudi zemlja koja nije članica EU kako bi namamila projekat u inostranstvu. Pravila izričito kažu da ne mogu podržati projekat koji se preseli unutar EU.

Predlog ima za cilj da zameni trenutni okvir za privremenu krizu i tranziciju i bude na snazi do 2030. godine.

Evropi je još uvek neophodan gas

BRISEL - Malo je verovatno da će Evropa uskoro moći da izbací prirodni gas iz svoje energetske mešavine, prenosi portal *Oilprice.com*.

Za razliku od fosilnih goriva, sistemima obnovljivih izvora energije uveliko nedostaju kapaciteti za povećanje potražnje pri naglim skokovima potražnje ili nepredviđenim kratkotrajnim energetskim krizama.

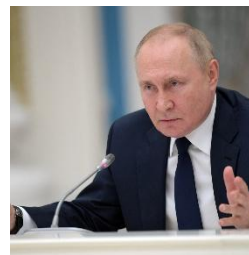
To je veliki razlog zašto neki evropski čelnici traže povratak ruskog gasa na evropska tržišta. Evropski čelnici nameravaju da pozovu Ukrajinu da intenzivira razgovore o mogućem nastavku tranzita ruskog gasa kroz Ukrajinu, gasovodom kapaciteta 100 milijardi kubnih metara godišnje.

Prošle godine Moskva je rekla da je otvorena za još jedan gasni sporazum s Ukrajinom.

Putinov komentar oborio cene gasa u Evropi

LONDON - Terminske cene evropskog prirodnog gasa pale su pošto je ruski predsednik Vladimir Putin rekao da bi potencijalni sporazum o energetske saradnji između Moskve i Vašingtona mogao povećati dotok goriva njegove zemlje u Evropu.

"Ako se, recimo, SAD i Rusija dogovore o saradnji u energetskom sektoru, onda bi gasovod za Evropu mogao biti osiguran", rekao je Putin na brifingu u Moskvi, koji je u četvrtak prenosila državna *TV Rossiya 24*. „I to će

koristiti Evropi, jer će dobijati jeftini ruski gas“, dodao je on.

Referentne cene gasa u Evropi pale su za čak 5% nakon Putinovih primedbi, piše *Bloomberg*.

Rojters: Dug put povratka gasovoda Severni tok u Evropu

LONDON - Pritisak Sjedinjenih Država na okončanju rat u Ukrajini otvorio je pitanja o tome kako bi se firme mogle početi vraćati na rusko tržište i kako bi Evropa mogla ponovno stupiti u kontakt s Moskvom, uključujući nastavak snabdevanja prirodnim gasom putem cevovoda piše **Rojters** i u nastavku daje pogled na ideju o nastavku transporta gasa preko Severnog toka:

Šta je gasovod Severni tok?

Gasovod Severni tok zapravo su dva dvostruka cevovoda koja mogu isporučiti 110 milijardi kubičnih metara (bcm) gasa u Evropu svake godine, ili dovoljno za snabdevanje oko 26 miliona domova.

Prvi par, Severni tok 1, počeo je s radom 2011., a drugi, Severni tok 2 (NS2), dovršen je 2021., ali nikada nije dobio dozvolu za rad za početak tokova.

Pod kontrolom ruskog Gasproma, otvara novu karticu, projekt su podržale i velike zapadne energetske firme uključujući anglo holandski Shell, nemačke E.ON, Uniper i Wintershall Dea, francuske Engie i austrijskog OMV-a.

Jedna prepreka za nastavak transporta preko Severnog toka je šteta izazvana eksplozijama u septembru 2022. Oštećenje je pogodilo obe linije izvornog para cevi i jednu u drugom paru, ostavljajući jednu liniju netaknutom. Ostalo je nejasno ko je odgovoran za štetu.

Procenjuje se da isprekidana linija NS2 još uvek sadrži približno 9-10 miliona kubnih metara prirodnog gasa, dok je netaknuta linija ostala ispunjena gasom.

Finansijski problemi NS2

Drugi par cevi takođe se suočava s finansijskim problemima, s operatorom Nord Stream 2 AG, jedinicom ruskog Gasproma, pod pritiskom da plati svojim poveriocima.

Švajcarski sud odredio je rok do 9. maja za NS2 AG sa sedištem u Švajcarskoj da restrukturira svoje dugove i isplati svoje male poverioce, dodajući da bi mogao proglasiti bankrot ako taj uslov nije ispunjen. Ruski ministar spoljnih poslova Sergej Lavrov rekao je u januaru da bi potencijalni bankrot ili prodaja NS2 AG bili "krađa".

Status sudskih slučajeva

U toku je nekoliko arbitražnih slučajeva protiv Gasproma zbog prekida u snabdevanju gasom.

Iz Shell-a poručuju da će ti slučajevi morati da se reše u prvom koraku pre bilo kakvih razmatranja oko ponovnog pokretanja, a čak i tada je pitanje želi li Evropa još uvek istu zavisnost od ruskog gasa.

U decembru je američka administracija pod tadašnjim predsednikom Bajdenom izdala nove sankcije subjektima sa sedištem u Rusiji zbog njihove umešanosti u NS2, uključujući njegovog operatera i rusko osiguravajuće društvo koje je pružalo osiguranje firmama uključenim u projekat.

ACER: Nova mrežna pravila odgovora na potražnju dodatno će unaprediti energetske tranziciju

LJUBLJANA - EU Agencija za saradnju sa energetske regulatorima (ACER) je 7. marta podnela Evropskoj komisiji predlog novih pravila mreže za odgovor potražnje (demand response) za celu EU. Dokument je rezultat bliske saradnje sa mrežnim operaterima i opsežnih konsultacija.

Reakcija na potražnju je kada potrošači – maloprodajni i industrijski – namerno prilagode svoju potrošnju električne energije kao odgovor na promenu tržišne cene električne energije ili finansijski podsticaj da povećaju, smanje ili pomaknu vreme svoje potrošnje električne energije. Reakcija na potražnju na tržištima električne energije sve je važnija za podršku dodavanju varijabilne proizvodnje iz obnovljivih izvora u električnu mrežu.

Ovaj mrežni kodeks osiguraće da resursi odgovora na potražnju (kao što su potrošači, pružaoci usluga skladištenja i distribuirana proizvodnja) mogu u potpunosti sudelovati u veleprodajnim tržištima električne energije, pružajući preko potrebnu fleksibilnost elektroenergetskom sistemu u razvoju koji pokreće obnovljiva energija i time doprinosi energetske sigurnosti i prelazu na čistu energiju.

Da bi se to postiglo, mrežni kodeks i povezane izmene i dopune postojećih propisa (balansiranje, rad sistema i povezivanje na zahtev) pokrivaju četiri glavna područja:

Pristup tržištu: Nova pravila širom EU će pojednostaviti ulazak na tržište za manje energetske

igrače i omogućiti standardizaciju merenja odgovora na potražnju.

Proces kvalifikacije pružaoca usluga: Nove mere će pojednostaviti pretkvalifikaciju, verifikaciju proizvoda i učešće za sve resurse.

Procesi nabavke: Transparentna pravila će regulisati nabavku usluga operatera sistema, uz opravdane izuzetke od tržišno zasnovanih metoda.

Koordinacija operatera sistema: Jača saradnja između operatera sistema poboljšaće integraciju obnovljivih izvora energije, upravljanje zagušenjima i stabilnost sistema.

Koji su sledeći koraci?

Komisija će razmotriti predlog i pokrenuti proces donošenja Uredbe o odgovoru na potražnju (DR) i izmene tri povezana propisa. Kada ih države članice usvoje, one će postati pravno obavezujuće u cijeloj EU.

Racionalizacija procedura za mehanizme kapaciteta

BRISEL - Evropska komisija *saopštila* je 12. marta da je objavila novi izveštaj o trenutnom procesu odobravanja mehanizama kapaciteta u EU.

Mehanizmi kapaciteta su podrška koju nude zemlje EU za naplatu resursa kapaciteta (npr. generatori, odgovor na potražnju, skladišne jedinice) kako bi se osigurala sigurnost snabdevanja električnom energijom.

Uz ovaj izveštaj, Komisija je objavila predloge za pojednostavljenje procesa odobravanja mehanizama kapaciteta. Oni su uključeni u nacrt Komunikacije o okviru za mere državne pomoći za podršku Čistom industrijskom sporazumu, nazvanom Okvir državne pomoći za čistu industriju (CISAF).

U evaluaciji trenutnog procesa odobravanja, izveštaj se fokusira na ERAA metodologiju, koju je odobrio ACER. Izveštaj se takođe fokusira na principe dizajna mehanizama kapaciteta u skladu sa Uredbom o električnoj energiji i smernicama za državnu pomoć. U izveštaju se navodi da će Komisija pozvati ACER da izmeni ERAA metodologiju prema potrebi i u saradnji sa Evropskom mrežom operatora prenosnog sistema za električnu energiju (ENTSO-E). Svrha je pojednostaviti metodologiju u oblastima za koje se pokazalo da ih je teško implementirati. Ovo takođe daje zemljama EU veću fleksibilnost kada opravdavaju da je takav mehanizam kapaciteta neophodan. To čini tako što omogućava oslanjanje na dodatni centralni referentni scenario u okviru ERAA.

Izveštaj takođe ukazuje da trenutni proces odobravanja mehanizama kapaciteta generalno traje minimalno 6 meseci, ali su razgovori pre obaveštenja sa zemljama EU u prošlosti trajali duže. Kako bi rešila ovo, Komisija podnosi svoje predloge o pojednostavljenoj proceduri državne pomoći za dizajn mehanizama kapaciteta koji slede unapred definisane gotove ciljne modele zasnovane na najboljoj praksi i za koje se stoga može očekivati da će ograničiti narušavanje konkurencije. Ova pojednostavljena procedura omogućava brzo odobrenje Komisije ako zemlje EU potvrde da su svi zahtevi ispunjeni.

ACER: Predložene tarife za transport gasa za Mađarsku u velikoj meri usklađene s pravilima EU-a

LJUBLJANA - EU Agencija za saradnju sa energetske regulatorima (ACER) konstatovala je 10. marta da je metodologija referentne cene (RPM) tarifa za transport prirodnog gasa, koji je Mađarska regulatorna kancelarija za energetiku i javna preduzeća (MEKH) predložila, u skladu sa zahtevima Mrežnog kodeksa o harmoniziranim strukturama tarifa za transport gasa (NC TAR).

Prema predlog nacionalnog regulatora (NRA), primena RPM poštanske marke upotpunjena je popustom od 90% na ulaznim tačkama iz skladišta i 100% popusta na izlaznim tačkama.

Takođe predlaže primenu podele ulaza i izlaza 50/50, ali je otvorena za prilagođavanje unutar raspona od 40/60 do 60/40 zavisno od povratnih informacija aktera.

MEKH je predložio i usvajanje naknade zasnovane na protoku (tarifa temeljena na robi). Međutim, uzimajući u obzir podatke dobijene od aktera, MEKH je već obavestio ACER o svojoj nameri da se vrati na naknadu temeljenu na novčanom toku (koja je već na snazi od 2021.).

Treći predlog je uvođenje dve netransportne usluge, i to za odorizaciju gasa (detektovanje curenja gasa) i za priključenje korisnika na mrežu.

ACER preporučuje da regulator, kada donosi svoju konačnu odluku osigura usklađenost tarifa temeljenih na robi s NC TAR-om, posebno uzimajući u obzir da će se naknada temeljena na novčanom toku primeniti umesto one u zasnovane na plaćanju robom.

Proširenje integracije energetskog tržišta EU ključno je za dekarbonizaciju EU i globalnu konkurentnost

LJUBLJANA – EU Agencija za saradnju energetskih regulatora (ACER) je **saopštila** 17. marta da je otvorio seriju Nadzornih izveštaja za 2025. s ključnim uvidima u energetska tržišta EU, naglašavajući glavne događaje u 2024. i ispitujući međusobnu interakciju između tržišta prirodnog gasa i električne energije u energetske tranziciji.

Koji su ključni nalazi?

- U 2024. godini zabeležene su najniže cene energije od 2021. godine, ali uz primetne regionalne razlike. Cene gasa u proseku su iznosile 34 €/MWh, a električne energije 81 €/MWh. Porast negativnih i vrlo niskih cena u 2023. intenzivirao se 2024. godine.
- Cene na tržištu energije ostale su nestabilne (ali manje ekstremne nego tokom krize), podstaknute rizicima isporuke gasa i varijabilnosti obnovljivih izvora energije. Česte oscilacije u cenama električne energije (u roku od jednog dana) se nastavljaju – u 70% dana varijacije cene struje u toku dana dostizale su 50€ ili više. Promene cena električne energije otkrivaju potrebu za većom kratkoročnom fleksibilnošću.
- Obnovljivi izvori energije su značajno porasli, čineći 35% proizvodnje električne energije. Solarna energija je potvrdila svoju vodeću ulogu u energetske tranziciji, dok su se nuklearna i hidroelektrana vratile.
- Evropska tranzicija čiste energije suočava se s stalnim izazovima. Rizici snabdevanja gasom i nepredvidivo vreme kasnije tokom godine održali su cene na tržištu nestabilnim. U decembru, epizoda bez vetra i sunca u Nemačkoj podigla je cene električne energije na skoro 1.000 €/MWh (daleko iznad godišnjeg proseka od 81 €/MWh).
- Gas kao dobavljač fleksibilnosti. Fosilna goriva, posebno gas i uglj, i dalje su neophodna za zadovoljavanje vršne potražnje za električnom energijom.

ACER-ove preporuke za rešavanje ovih izazova:

- Za dekarbonizaciju i globalnu konkurentnost, Evropa mora obnoviti napore u daljem širenju integracije energetskog tržišta EU, poboljšanju energetske efikasnosti i pokretanju inovacija u elektroenergetskoj mreži:
- Troškovi mreže su u opasnosti da se udvostruče do 2025. Povećanje kapaciteta mreže (a ne nova izgradnja) je deo rešenja. Bolje mrežne tarife i podsticaji 'efikasnost pre svega' za sprečavanje nasukanih sredstava igraju važnu ulogu. Osigurati da kapacitet, fleksibilnost i obnovljivi izvori energije ostanu pristupačni uz osiguranje dugoročnog snabdevanja.
- Iskoristiti energetske efikasnost i fleksibilnost: Koristiti odgovor na potražnju, električna vozila (EV) i baterije da uravnotežite ponudu i potražnju, smanjiti promene cena i ojačati otpornost mreže, posebno u vršnim trenucima.
- Proširiti integraciju tržišta energije: Podrška prekograničnoj upotrebi obnovljivih izvora energije radi fleksibilnosti i sigurnosti. Ojačati međusobne veze kako bi se smanjilo oslanjanje na fosilna goriva i izgradilo poverenje u evropska tržišta energije.

SAD otvaraju zatvorene TE na uglj?

HJUSTON - Sjedinjene Države bi trebalo ponovo da pokrenu zatvorene termoelektrane na uglj u skladu s proglašenjem vanredne situacije predsednika Donalda Trampa, rekao je ministar unutrašnjih poslova Dag Burgum u intervjuu za **Bloomberg**.

To bi pomoglo SAD-u da zadovolje rastuću potražnju za električnom energijom, rekao je Burgum, koji predsedava Trampovim Nacionalnim savetom za energetske dominaciju, u intervjuu na marginama energetske konferencije CERAWEEK u Hjustonu.

Početak stola ugalj je proizvodio više od polovine američke energije. Sada je pao na manje od 20%, prema Upravi za energetske informacije.

Burgum je rekao da bi SAD takođe mogle zadržati postojeće pogone otvorenim racionalizacijom ekoloških propisa koje su nametnule prošle administracije.

"Možemo zaustaviti smrt propisima", rekao je. "Deo toga možemo učiniti tako što ćemo pažljivo pogledati neke od stvarnih zakonitosti nekih pravila koja su počinjena protiv ovih industrija."

Zabrana u EU za automobilske motore sa unutrašnjim sagorevanjem je u problemu

BRISEL - Vizija EU o okončanju prodaje automobila koji izbacuju gasove staklene bašte do 2035. je pod kritikom, piše uticajni briselski portal **Politico**.

Ideja je bila ključni prioritet prethodne Evropske komisije, koja je bila posvećena borbi protiv klimatskih promena. Ali rat, populistička reakcija, ekonomska stagnacija i automobilska industrija koja krvavi crvenim mastilom teraju Brisel da se povuče.

Evropski proizvođači automobila ostvarili su ogromnu političku pobjedu prošle sedmice kada je predsednica Komisije Ursula von der Leyen polegla njihovim molbama za popustljivost u pogledu ciljeva emisije koji su stupili na snagu ove godine i za raniju reviziju zakona iz 2035. kao deo njenog plana za spašavanje problematične automobilske industrije.

Podstaknuti tim uspehom, proizvođači automobila i njihovi politički mentori žele više.

Iako su prvobitnu meru 2023. godine odobrile sve zemlje članice (uprkos otporu Nemačke u poslednjem trenutku), ona je pretvorena u političku vreću za udaranje.

Tokom prošle godine, na izborima širom EU nacionalne vlade, lobisti i proizvođači automobila su prihvatili poziv da ga oslabe ili preokrenu.

Evropska narodna partija - deo političke porodice von der Lejen i najveća grupacija u Evropskom parlamentu - obećala je da će poništiti zakon.

U Nemačkoj je teskoba zbog pada auto-sektora pomogla da podstakne pobedničku kampanju demohrišćana Fridriha Merca, čija stranka također namerava da poništi zakon.

Nemačka želi izuzetak za e-goriva — sintetičku alternativu benzinu, ali onu koja je mnogo skuplja od fosilnih goriva i koja se ne proizvodi u velikim količinama.

Italija želi da se zakon promeni kako bi se napravio izuzetak za biogoriva, uprkos zabrinutosti zbog krčenja šuma, gubitka biodiverziteta i erozije tla zbog korišćenja goriva. Poljska takođe podržava tu ideju.

Francuski kreatori politike - uključujući potpredsednika Komisije Stefanea Sejurnea - otišli su prošle nedelje da istrče pobednički krug u fabrici Renoa.

Oni su slavili najavu Komisije da će smanjiti ovogodišnje ciljeve emisije nakon što su se proizvođači automobila požalili da bi mogli platiti milijarde kazni zbog promašaja cilja. Sada, umesto da se cilj temelji na ovogodišnjoj prodaji, on će se temeljiti na trogodišnjem proseku, što olakšava poziciju kompanija koje su učinile manje na čišćenju svojih vozničkih parkova.

Komisija se takođe složila da pomakne reviziju zakona iz 2035. sa 2026. na ovu godinu - još jedan ključni zahtev proizvođača automobila koji olakšava potkopavanje celokupnog zakonodavstva.